

ETNOGRAFIA INTYMNA

Etnografia intymna w wyjątkowy sposób łączy uniwersalne z unikatowym, drobne z monumentalnym, banalne z odkrywczym. Pojęcie, które stworzyły dwie amerykańskie antropolożki, Alisse Waterston i Barbara Rylko-Bauer, oznacza jednocześnie metodę badawczą oraz formę wrażliwości na relacje z bliskimi. Zderza metodę naukową z emocjami oraz pisarskie rzemiosło z niedefiniowalną sferą relacji rodzinnych. Wyróżnia sprzeczności między tymi przestrzeniami, ale także stwarza możliwość dostrzeżenia losów pojedynczego człowieka na szerszym tle społeczno-historycznym.

Dla polskiego czytelnika może mieć znaczenie, iż obie antropolożki stworzyły koncepcję etnografii intymnej na podstawie własnych, rodzinnych, postpamięciowych i bardzo emocjonalnych relacji z Polską i jej historią. Jest to oczywiście zbieg okoliczności, niemniej pozwala na chwilę puścić wodze fantazji. Być może pokłady traum, zerwanych relacji rodzinnych, sąsiedzkich, międzyetnicznych i międzypokoleniowych, jakie znaczą Europę Środkowo-Wschodnią, domagają się powrotu do ich źródeł i szukania śladów blizn, jakie historia pozostawiła na pokoleniach powojennych – gdziekolwiek by one były. Teksty o etnografii intymnej łączy moim zdaniem właśnie nadawanie tym bliznom sensu poprzez praktyki pamiętania powiązane ściśle z refleksją nad usytuowaniem w rodzinnych koligacjach.

Nasza część świata nie ma, rzecz jasna, monopolu na katastrofy, masakry i opresję państwa. Niemniej, czego dowodzi popularność literatury wspomnieniowej, opowieści o relacjach rodzinnych oraz stała obecność wielkiej wydarzeniowej historii

w przestrzeni publicznej sprawiają, że Polacy żyją w stałym napięciu pomiędzy gloryfikacją i fetyszyzacją wielkiej historii a wypieraniem i przetwarzaniem jej z prywatnej i intymnej przestrzeni. Być może, i taka jest intencja tego bloku, etnografia intymna pozwala wyjść z tego napięcia i w nowy sposób ujrzeć człowieka zawieszony w sieciach znaczeń i historii, dając mu trochę więcej sprawczości.

Michał P. Garapich
– redaktor prowadzący

